

Deall a Dysgu Cymraeg

Chwedl yw...	stori		Geirfa:	Esboniad/ ystyr:
Chwedl Cantre'r Gwaelod			Wedi meddwi	Wedi yfed gormod
Lleoliad:	Rhwng Aber-arth ac Ynys Enlli		Stormus	Tywydd gwael
Cymeriadau:	Gwyddno	Brenin	mur	Wal
	Mererid	Y dywysoges	tir ffrwythlon	Tir ffermio da, tir sy'n gallu tyfu pethau
	Seithennyn	Meistr y Mur	rhybudd/ rhybuddio	Dweud bod rhywbeth am ddigwydd <i>warning</i>
	Gwyn	Gwylwr ifanc	gwledd	Dathliad, pryd o fwyd da, parti
Digwyddiadau:	<p>Dathlu pen-blwydd Mererid. Seithennyn wedi meddwi. Noson stormus. Gwyn yn gofalu am y wal. Dŵr yn dechrau torri'r mur. Gwyn yn canu'r gloch. Neb yn dod. Gwyn yn mynd i'r wledd, achub Mererid. Y bore wedyn- dŵr dros bopeth a Gwyn a Mererid yn edrych ar y môr a sylweddoli bod popeth wedi diflannu.</p>		penllanw	Yr adeg pan mae'r môr ar ei uchaf. Llanw uchel
			tlws/ tlos	Pert, prydf berth
			esgeulustod / wedi esgeuluso	Methu gofalu am rhywbeth yn iawn, diffyg gofal <i>negligence</i>
			cyfrifoldeb	Rhan o swydd neu rôl, <i>responsibility</i>
			goriad	Gair gogleddol am 'allwedd'
			ymrwymo / ymrwymaist	Canolbwyntio ar un peth, <i>dedicated, committed</i>
			cardotyn	Person tlawd sy'n gorfod gofyn ac ymbil am arian
			swrth	Diog, difater, ddim yn gwbl effro, hwyliau gwael
			gorchwyl	Swydd, gwaith, dyletswydd, tasg

Rheol Aur 4: Enwau ac ansoddeiriau- treiglod meddal ar ôl 'yn' traethiadol (oni bai am 'Ll' a 'Rh')

'yn' traethiadol yw'r 'yn' sy'n golygu is yn Saesneg

Enw cyffredin unigol	label ar un peth er enghraifft: ceffyl, dyddiadur, plentyn	TM ar ôl 'yn' oni bai am 'll' a 'rh' yn geffyl blaen, yn blentyn siaradus, yn llyfr da
Enw cyffredin lluosog	Label ar mwy nag un peth er enghraifft: ceffylau, dyddiaduron, plant	Treiglo ar ôl 'yn' yn oni bai am 'll' a 'rh' Yn ddyddiaduron taclus, yn blant tawel
Enw priod	Enw sydd angen prif lythyren. e.e enw lle = Casnewydd enw person= Jac, Miss Edwards enw cwmni neu siop = Tesco	Dydyr 'yn' cyn enw lle ddim yn golygu 'is' felly DIM TM **HER** Os yw'r 'yn' yn golygu 'in' mae angen TT Yn + enw lle = TT yng Nghasnewydd
ansoddair	Gair sy'n disgrifio enw. bach, parablus, amryliw.	TM ar ôl 'yn' oni bai am 'Ll' a 'Rh' yn fach yn llwyd
berfenw	Dweud BETH sy'n cael ei wneud. Enw ar weithred. e.e. dawnsio, rhedeg, blasu, canu	Ddim yn treiglo ar ôl 'yn' yn dawnsio.